

**INSTITUTIONEN FÖR
SOCIOLOGI
OCH ARBETSVETENSKAP**

VEM ÄR DET EGENTLIGEN SYND OM?

En kvalitativ innehållsanalys om legitimering
av sexköp på Flashback Forum

Emelie Martinsson & Annie Sillén

Examensarbete för Kandidat i sociologi, 15 hp
Handledare: Birgitta Jordansson
Termin/år: HT 2021

Tack!

Vi vill ägna ett stort tack till vår handledare Birgitta Jordansson vars engagemang, stöttning och förtroende för vår studie har varit ovärderlig.

Abstract

Titel: Vem är det egentligen synd om?

Författare: Emelie Martinsson och Annie Sillén

Handledare: Birgitta Jordansson

Examinator: Anna Samuelsson

Typ av arbete: Examensarbete för kandidat i sociologi, 15 hp

Tidpunkt: HT 2021

Antal tecken inkl. blanksteg: 69 998

Syfte och frågeställningar: Syftet med studien är att undersöka hur individer som deltar anonymt på diskussionsforumet Flashback, legitimerar sexköpsbrott som moraliskt gångbart. Studiens frågeställningar lyder: *Hur legitimerar individer sexköp på Flashback Forum?*, *Hur förnekas ansvar för samt skadeverkningar av sexköp?* samt *Hur avleds fokus från sexköpet?*

Metod och material: En kvalitativ innehållsanalys, influerad av netnografisk metod, har genomförts av vald Flashbacktråd där olika legitimeringar av sexköp har identifierats och sammanställts. Teoretisk utgångspunkt är Sykes och Matzas (1957) teori om *neutraliseringstekniker* som innebär att brottsliga handlingar kan rättfärdigas om en individ, genom olika kulturellt anpassade tekniker, kan övertyga sig själv att handlingen är moraliskt acceptabel. Vi har utgått från teorins ursprungliga tekniker: Förnekande av ansvar, förnekande av skada, förnekande av offer, fördömandet av fördömnarna samt åberopande av högre lojaliteter. Christies (1986) begrepp *det idealiska offret* har också berikat analysen. Begreppet beskriver de kriterier som behöver uppfyllas för att en person ska uppnå legitim offerstatus vid brottsutsatthet såsom att offret ska vara svagt och gärningsmannen ond och okänd för brottsoffret.

Huvudresultat: Resultatet visade att samtliga av Sykes och Matzas neutraliseringstekniker har använts på forumet utom åberopande av högre lojaliteter. Begreppet *det idealiska offret* har också förekommit där ett "äkta" traffickingoffer särskildes från en prostituerad som anses sälja frivilligt. Vidare identifierade vi en ny och vanligt förekommande legitimering i materialet som inte kunde härledas till någon ursprunglig eller senare tillkommen teknik. Fyndet kallar vi *Fokusskifte genom relativisering* och var ett sätt för individen att eliminera fokus från sig själv och sin brottslighet, genom att jämföra sexköp med något annat som ansågs värre eller minst lika illa, vilket trivialiserar och legitimerar sexköp.

Nyckelord: Neutraliseringstekniker, legitimering, sexköp, relativisering, idealiskt offer

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	5
2. BAKGRUND	6
3. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	8
4. TIDIGARE FORSKNING OCH TEORETISKA PERSPEKTIV	9
4.1 NEUTRALISERINGSTEKNIKER	10
4.1.1 Förnekande av ansvar	11
4.1.2 Förnekande av skada	11
4.1.3 Förnekande av offer	12
4.1.4 Fördömandet av fördömnarna	12
4.1.5 Åberopande av högre lojaliteter	13
4.1.6 Utveckling av teorin	13
4.2 IDEALISKA OFFRET	14
5. METOD	16
5.1 FLASHBACK	16
5.2 URVAL FLASHBACKTRÅD	16
5.3 NETNOGRAFI	17
5.4 ETISKA ÖVERVÄGANDEN	18
5.5 KVALITATIV INNEHÅLLSANALYS	19
5.6 KODNINGSPROCESSEN	20
5.7 TROVÄRDIGHET	22
6. RESULTAT OCH ANALYS	24
6.1 HUR FÖRNEKAS ANSVAR FÖR SAMT SKADEVERKNINGAR AV SEXKÖP?	24
6.1.1 Förnekande av ansvar	24
6.1.2 Förnekande av skada och offer	26
6.2 HUR AVLEDS FOKUS FRÅN SEXKÖPET?	29
6.2.1 Fördömandet av fördömnarna	29
6.2.2 Fokusskifte genom relativisering	32
7. SAMMANFATTANDE DISKUSSION	34
8. REFERENSER	38
9. BILAGOR	43
9.1 BILAGA 1 - KODBOK	43
9.2 BILAGA 2 - URSPRUNGLIGA KODER	45

1. Inledning

“Köp av sexuell tjänst” har i Sverige varit kriminaliserat sedan 1999 och innebär att den som erbjuder en annan individ ersättning i utbyte mot sexuella tjänster riskerar böter eller fängelse i högst ett år (SFS, 2011: 517). Trots detta visar statistik att en av tio män i Sverige mellan 16-84 år, vid något tillfälle har köpt sex (Folkhälsomyndigheten, 2017: 1). Enligt Forsman och Korsell (2008: 7) är Sverige, sin lagstiftning till trots, inget undantag när det gäller att attrahera och upprätthålla en sexhandel då en *efterfrågan* på köp av sexuell tjänst kvarstår. Denna efterfrågan kan ses som grunden för sexhandelns existens. Utan efterfrågan, ingen sexhandel (Forsman & Korsell, 2008:7: 12; Jämställdhetsmyndigheten, 2018). Därav blir det intressant att rikta blicken mot de som står för denna efterfrågan, nämligen köparna. Diskussionsforumet Flashback, med sitt löfte om anonymisering, erbjuder nya möjligheter att studera hur legitimeringar för sexköpsbrott ser ut (Uhnoo & Ekbrand, 2017: 127f).

2. Bakgrund

Sexhandeln tillhör en industri av global omfattning där sexsäljare drabbas på otaliga sätt. Framförallt drabbas kvinnor och barn, men även män, både fysiskt, psykiskt och socialt (Forsman & Korsell, 2008: 5; SOU, 1995:15: 4). Fysiskt våld är ständigt närvarande och enligt Matthews (2015: 86f) löper en prostituerad kvinna 15-20 gånger högre risk att drabbas av dödligt våld jämfört med andra kvinnor i samma åldersgrupp. Många prostituerade lider även av problem med sin psykiska och sexuella hälsa. De kan ha svårt att upprätthålla relationer och upplever ofta kriser gällande sin identitet och självbild. Dessutom riskerar de i högre utsträckning att drabbas av sexuellt överförbara sjukdomar, hamna i missbruksproblematik eller lida av depression och PTSD (Matthews, 2015: 88f; Farley, 2004: 1097f; SOU, 1995:15: 4; Månsson & Linders, 1984: 138ff). För att citera en anonym hallick i Farleys artikel (2004: 1097), har en prostituerad inte lång "hållbarhet".

Om efterfrågan är vad som driver sexhandeln, en handel som innebär sådan skada för verksamma sexsäljare, blir det motiverat att undersöka hur köpare kan övertyga sig själva om att sexköpsbrott är moraliskt gångbart. Monto (2004: 160ff) belyser hur sexköpare länge har exkluderats från forskning och att sexhandeln har avfärdats som en naturlig del av "maskulin sexualitet", trots att inte alla män köper sex och trots det lidande det för med sig. Mycket motiverar alltså studier med inriktning på de aktörer som upprätthåller sexhandelns utbredning, nämligen de som begår sexköpsbrott. Av tillgänglig kunskap att döma verkar ingen *typisk* sexköpare finnas. Länsstyrelsens (2021: 17f) rapport förmedlar att sexköpare framförallt är män i alla åldrar, i olika yrkesgrupper och med olika ekonomisk och etnisk bakgrund. Det går alltså inte att dra något likhetstecken mellan sexköpare och något annat kriterium, bortsett från att majoriteten är män.

Med tanke på fenomenets brottsliga karaktär, blir nätet en lämplig forskningsarena att vända sig till. Både lagstiftning och samhällets övergripande negativa inställning till sexköp föranleder sexköpare att inte gärna tala högt om sådan aktivitet (Scaramuzzino, 2017: 62). Forsman och Korsell (2008: 24) fann en gemensam nämnare av skam över sexköpet bland intervjuade köpare, vilket ytterligare motiverar valet av att vända oss till internetforum där individer kan få vara anonyma. Detta för att få fatt i olika rättfärdiganden av sexköp som uttrycks mer ohämmat än vad som kan antas göras i intervjuer. Studiens känsliga karaktär kan

dessutom antas försvåra rekrytering av intervjupersoner. Därför kommer vi använda det anonyma diskussionsforumet Flashback.

Tidigare forskning som vänt sig till nätet gällande sexköp är inte frånvarande inom brottsrelaterad forskning (Bounds, Delaney & Julion, 2017; Blevins & Holt, 2009; Lim & Cheah, 2021). Trots denna snabbt växande forskningsarena har dock fortfarande få *svenska* studier överlag använt sig av empiriskt material som samlats in från sociala diskussionsforum på nätet (Mallén, 2017: 9f). Ett sådant forum är Flashback som erbjuder användare full anonymitet och innehåller mycket diskussioner om brott. En undersökning av Flashback kan hjälpa till att bredda kunskapsfältet kring sexköpsbrott och fenomenets förekomst i det svenska samhället.

3. Syfte och frågeställningar

Studiens syfte är att studera hur individer resonerar kring och legitimerar sexköpsbrott när de tillåts argumentera för sexköp öppet via det anonyma internetforumet Flashback. I synnerhet ämnar studien besvara följande frågeställningar:

Hur legitimerar individer sexköp på Flashback Forum?

Denna övergripande frågeställning har konkretiserats i ytterligare två frågeställningar:

Hur förnekas ansvar för samt skadeverkningar av sexköp?

Hur avleds fokus från sexköpet?

4. Tidigare forskning och teoretiska perspektiv

Den teori och tidigare forskning som tillämpas i studien kommer att presenteras tillsammans eftersom större delen av den tidigare forskningen är direkt knuten till teorin. Detta kommer underlätta läsförståelsen. Kriminologiska teorier som kommer behandlas är *neutraliseringstekniker* med inslag av begreppet *det idealiska offret*. Inledningsvis presenteras ett urval av tidigare studier om sexköp från bl.a. sociologisk, kriminologisk och sexologisk forskningsdisciplin utan direkt anknytning till teorin, för att sedan presentera forskning anknuten till teorin.

Tidigare forskning som fokuserat på sexköparens moraluppfattning har frambringat intressanta resultat kring hur sexköp legitimeras. Silver, Pickett, Barnes, Bontrager och RoeSeopwitz (2021: 1; 16f) utförde en enkätstudie kring moralens roll i att köpa eller inte köpa sex, hos 2525 amerikanska män, och fann att de som uppfattade sexköp som förenat med fysisk, psykisk och/eller social skada för den prostituerade avstod i högre utsträckning från att köpa sex. Även Forsman och Korsell (2008: 9f) uppmärksammar att svenska intervjuade sexköpare säger sig köpa sex enbart av prostituerade som säljer frivilligt, något som författarna dock menar kan vara svårt att veta då sexköpsannonser ofta konstrueras för att ge sken av den prostituerade som en självständig entreprenör (Forsman & Korsell, 2008: 8ff). Det finns även relevant internetbaserad forskning om sexköp som påvisar hur samtalen kring prostituerade på olika hemsidor i USA likställer sexsäljare med vilken annan köpbar produkt som helst, snarare än att det skulle handla om utnyttjandet av en utsatt individ (Bounds et al., 2017: 263f; Blevins & Holt, 2009: 628). I en brittisk intervjustudie av Hammond och Van Hooff (2020: 657) rationaliserades sexköp till enbart en ekonomisk transaktion.

Även Johansson och Östergren (2021: 185) uppmärksammar vikten av att korrekt information gällande trafficking når allmänheten. Stereotypa föreställningar om trafficking, som ofta baseras på extrema fall och dramatiserade skildringar, riskerar att få sexköpare att förbise mindre uppenbara tecken på att den prostituerade är föremål för människohandel. Detta kan i sin tur legitimera sexköp för köparen som förblir ovetandes. Farley (2004: 1089) menar att sexhandel länge har normaliserats som ”mänsklig natur” och något som färgat av sig politiskt i uppfattningen om sexsäljande som ett yrke, kanske ett obehagligt sådant, men inte markant olikt andra obehagliga jobb. Denna uppfattning kan antas inverka på legitimering av sexköp.

Ett flertal studier instämmer i hur prostitution ses på som oundvikligt och ostoppbart, just p.g.a. mannens sexuella natur (Raymond, 2004: 1157; Monto, 2004: 162f; Farley, 2004: 1088f), och sexköpet kan legitimeras utifrån behovet av att få utlopp för maskulina begär och drifter (Hammond & Van Hooff, 2020: 659). Vidare har sexköp förklarats med argumentet att sexköpare själva befinner sig i en utsatt situation och är därför offer för bristande kontroll över sina liv (Raymond, 2004: 1161).

4.1 Neutraliseringstekniker

Neutraliseringstekniker är en kriminologisk teori av Sykes och Matza (1957: 666), som föreslår att brottsliga eller omoraliska handlingar kan rättfärdigas av en individ om denne lyckas anse dem legitima, trots medvetenhet om att handlingen motsätts av lagen eller samhällets övergripande norm. Det är alltså inte ignorans av lagen som möjliggör brottet (ibid: 664f). Istället kan individen, genom olika kulturellt anpassade neutraliseringstekniker, intala sig själv att handlingen *ändå* är acceptabel. Detta skapar ett skydd mot skuld känslor och andras dömande, som annars skulle göra sig gällande vid t.ex. ett sexköp (Uhnoo, 2017: 210). Teknikerna kan hjälpa individen att utföra brott och normbrytande handlingar utan större konsekvenser för dennes självbild och kanske upplever sig individen rentav felbedömd snarare än felande (Sykes & Matza, 1957: 667).

Enligt Sykes och Matza (1957: 670) kan neutraliseringstekniker vara relativt brottspecifika, dvs. att vissa tekniker blir mer lämpade för vissa typer av brott än andra. Även Maruna och Copes (2005: 295) beskriver att användningen och acceptansen av en viss teknik inte är konstant utan förekommer varierat beroende på situation och kontext samt om den av förövaren uppfattas legitimeras brottet i den aktuella situationen. Teorin utvecklades ursprungligen för att förklara ungdomsbrottslighet men har kommit att användas i forskning även på vuxna förövare (Lim & Cheah, 2020: e4; Spraitz, Bowen & Bowers, 2016: 268).

Även om Sykes och Matza menar att dessa neutraliseringar ofta framkommer *efter* en handling har begåtts för att mildra skuld känslor, menar de att det också finns anledning att tro att de kan *föregå* handlingen och i sin tur motivera den (ibid: 666). Teorin har dock utsatts för kritik gällande om teknikerna föregår eller är efterkonstruktioner av ett brott (Cromwell & Thurman, 2003: 548; Minor, 1981: 296;300; Maruna & Copes, 2005: 288). Oavsett hur man ställer sig i denna fråga, menar vi att teorin lämpar sig väl för vår studie då vi inte ämnar

besvara *vad* som faktiskt driver individer till att köpa sex, utan hur sexköp *legitimeras*, vilket vi i likhet med Cromwell och Thurman (2003: 548), samt Uhnoo (2017: 121), vidhåller är det mest framträdande syftet med teorin. Även enligt Maruna och Copes (2005: 288;298) är teorin, kritiken till trots, fortsatt viktig för kriminologisk förståelse gällande hur en individ kan tänka i brottsrelaterade situationer. Sykes och Matzas ursprungliga teori består av fem olika neutraliseringstekniker, som kommer presenteras var för sig nedan ihop med relevant tidigare forskning. Avslutningsvis kommer utvalda tillägg av tekniker från andra forskare presenteras.

4.1.1 Förnekande av ansvar

Den första neutraliseringstekniken innebär att en individ lyckas övertala sig själv om att denne inte bär ansvar för brottet genom att skuldbelägga faktorer som hen anser sig inte kunna stå emot eller kontrollera, såsom en utomstående makt (Sykes & Matza, 1957: 667). Man kan anse sig ha missgynnats av sina uppväxtförhållanden eller genom annan påverkan ha drivits att agera brottsligt, och ser sig därför som ganska hjälplös inför dessa påtryckningar. Vad som skuldbeläggs i dessa fall är kulturella konstruktioner snarare än personliga och individuella uppfattningar (ibid: 667). I forskning berörande sexhandel har förnekande av ansvar kunnat identifierats hos hallickar och s.k. bordellmammor, genom att åberopa fattigdom som tvång att bedriva koppleriverksamhet (Copley, 2014: 51).

4.1.2 Förnekande av skada

Huruvida en handling kan betraktas som omoralisk eller fel för individen kan också hänvisas till vilken skada handlingen anses medföra, framförallt för andra personer (Sykes & Matza, 1957: 667). Ett särskiljande görs här mellan brott och brott. Det finns "riktiga" brott, såsom misshandel och mord, där kriminalisering i allmänhet sällan ifrågasätts då skada är svår att förneka. Det finns emellertid också en del omdiskuterade brott som inte helt entydigt anses skada någon specifik individ, t.ex. vandalisering. Alla håller inte heller med om att sexköp ska kriminaliseras, ofta med argumentet att legalisering i själva verket skulle göra verksamheten säkrare för de prostituerade (Johansson & Östergren, 2021: 175).

Lim och Cheahs (2020: e5) studie baserad i Malaysia, fokuserade på hur neutraliseringstekniker användes av nyblivna sexköpare på två olika internetforum. I resultatet framkom att förnekande av skada var den mest förekommande tekniken, med hänvisning till sexarbetarnas fria vilja att sälja sex, något som dessutom anses välbetalt, vilket

köparna menar bevisar att sexarbetaren inte utnyttjas eller skadas. Sådan villighet till att ha sex ansågs “inte kunna fejkas”.

4.1.3 Förnekande av offer

En annan teknik som kan bli aktuell handlar om synen på offret. Genom att förneka huruvida ett offer egentligen förekommer kan handlingen legitimeras i förövarens ögon, trots erkännande av både ansvar och skada. Det kan innebära att offret för handlingen anses ha gjort sig själv förtjänt av att drabbas, genom att tidigare ha kränkt gärningspersonen eller själv försatt sig i en sådan sits. Det blir således *offret* som felat och inte förövaren, och på så sätt kan en legitim offerroll förnekas den drabbade (Sykes & Matza, 1957: 668). Denna teknik kan också beröra brott som inte till synes verkar ha något specifikt offer, t.ex. vandalisering där ingen finns närvarande och reagerar. Brott där offer tankemässigt blir mer “icke-existerande” eller abstrakta för förövaren blir lättare att legitimera genom förnekande av offer (Sykes & Matza, 1957: 668).

Lim och Cheah (2021: e6) fann att sexköpare på hemsidorna i Malaysia hade svårt att förneka offer, där enbart tre användare använde denna teknik, och då i samband med att förneka skada. Genom att hänvisa till att sexsäljaren *vill* sälja sex kommer hon inte till skada och kan därmed inte vara ett offer. En medvetenhet om att våld och övergrepp faktiskt förekommer inom sexhandeln påvisades, men ansågs göra så bara i extrema fall och kunde ibland rättfärdigas av spekulationer om att sexsäljaren antagligen misskött sig och därav har sig själv att skylla.

4.1.4 Fördömandet av fördömare

Sykes och Matzas (1957: 668) fjärde neutraliseringsteknik innefattar att skifta fokus från sitt eget omoraliska eller brottsliga handlande och istället gå till motattack mot de som misstycker. Detta kan innebära en utläggning om varför fördömarens argument inte håller, att fördömare anses vara hycklare eller att fördömare själva anses vara de riktiga “förövarna” som beter sig minst lika illa. Hur bra dessa fördömande argument från den som legitimerar faktiskt håller spelar mindre roll då funktionen av tekniken är att omrikta fokuset från sig själv till fördömaren. Förövarens handling hamnar på så sätt i skymundan. Ett exempel kan vara när poliser anklagas för att vara korrupta eller agera brutalt med övervåld, i syfte att istället rikta uppmärksamheten mot polisens klandervärdhet. På så sätt kan ens eget handlande framstå som mer acceptabelt (Sykes & Matza, 1957: 668).

I en fallstudie om sexuella övergrepp i en kyrkoverksamhet i USA, studerades neutraliseringstekniker i offentligt tillgängliga dokument av skriftväxling mellan de anklagade munkarna, advokater samt rådgivare (Spraitz, Bowen & Arthurs, 2017: 200). Fynden innefattade flera neutraliseringstekniker men i synnerhet *fördömandet av fördömarna* där främst media, "trångsynta människor" samt målsägandens advokater fördömdes (ibid: 201). Då studien är en fallstudie ska resultatets generaliserbarhet tas med försiktighet, men resultatet indikerar ändå teknikens förekomst i relation till sexualbrott.

4.1.5 Åberopande av högre lojaliteter

Den femte neutraliseringstekniken kan komma i bruk när en individ är villig att bryta mot lagen eller normen i samhället för att undvika att trotsa förväntningarna i ens sociala grupp, t.ex. kompisgruppen. Trots ovilja att behöva bryta mot lag och norm, åberopas en lojalitet som anses stå högre och som därmed legitimerar handlingen. Det kan handla om allt från att hjälpa sin kompis fuska på ett prov till att hänvisa till hederskulturen i ett hedersrelaterat brott (Sykes & Matza, 1957: 669). Lim och Cheah (2021: e7) upptäckte att användandet av denna teknik för att legitimera sexköp på hemsidorna i Malaysia, förekom för en majoritet av de unga killarna på forumen, bl.a. när de åberopar gruppträck. Om sexköp motsattes trots kompisgruppens påtryckningar fanns risken att bli förlöjligad och ansedd vara "feg" eller "bögg". Sexköp kunde också ses som en aktivitet som förde män samman. "Girls go shopping, guys go 'cheong'¹ together." (ibid: e7).

4.1.6 Utveckling av teorin

Teorin om neutraliseringstekniker har kommit att vidareutvecklas av ett antal forskare med tillägg av tekniker såsom bl.a. Minors (1981) *Defense of necessity*, Klockars (1974) *Metaphor of the ledger* och Scott och Lymans (1968) *Appealing to biological drives* (Copley, 2014: 47). Cromwell och Thurman (2003: 546), identifierade även de en teknik de valde att kalla *Justification by comparison* i sin studie av snattare. Denna neutralisering inbegrep rättfärdigande av snatteri genom att hävda att det hindrar en från att begå värre brott. Ett erkännande från individen kan ändå urskiljas, där ansvar och skada inte förnekas, men genom att hänvisa till andra värre individer eller värre brott de annars kunde gjort sig skyldiga till, skyddas individens självbild. Cromwell och Thurman (2003: 546) använder nyckelmeningen: "Jag må vara dålig, men jag kunde varit värre." Även Kaptein och Helvoort (2019: 1260ff) menar att neutraliseringstekniker var en preliminär teori, mottaglig för utveckling och

¹ 'Cheong' var en benämning för att köpa sex bland de malaysiska studiedeltagarna (Lim & Cheah, 2021: e7).

teoretisk påbyggnad. De har utökat teorin med kategorier av tekniker där bl.a. *Relativizing the norm violation* ingår och som bl.a. innefattar samma komponenter som *Justification by comparison*. Minor (1981: 298f) diskuterar frågan om överlappningar mellan tekniker, då vissa kan vara relaterade och menar att det finns en poäng med att vidareutveckla teorin även med nya, likartade tekniker (Minor, 1981: 298f).

4.2 Idealiska offret

Det idealiska offret är ett kriminologiskt begrepp som myntades av Nils Christie (1986), och beskriver den typ av person som har lättast att, i samhällets ögon, få *fullständig och legitim status som offer* när de utsätts för brott (Christie, 1986: 47). Det handlar alltså inte om vem som löper störst risk att bli utsatt för brott eller om personen själv ser sig som ett offer. Christie (1986: 48) listar fem kriterier som behöver uppfyllas för att en person ska kunna betraktas som ett idealiskt offer:

1. Offret är svagt.
2. Offret är upptaget med en respektabel aktivitet.
3. Offret befinner sig på en plats denne inte kan anses klandrad för.
4. Gärningspersonen är stor och ond.
5. Gärningspersonen är okänd för offret.

Är samtliga ovanstående kriterier uppfyllda när ett brott begås kan den som utsätts betraktas som ett idealiskt offer, vilket innebär att denne med större sannolikhet kommer att bli betrodd och bemött med sympati i sin upplevelse. Om däremot inte alla (eller något) av ovanstående kriterier uppfylls, kan offret istället bli ifrågasatt och anklagas för att ha en egen del i det som hänt. Christie själv anger en prostituerad kvinna som vill anmäla en våldtäkt som exempel på ett s.k. icke-idealiskt offer, och kommer därmed inte tas på allvar eller erhålla fullständig offerstatus (Christie, 1986: 48f).

Det har gjorts en del forskning kring prostituerade och detta begrepp. En sociologisk studie från Australien undersökte hur prostituerade kvinnor inom trafficking-handeln och deras offerstatus behandlades i rättssystemet, och fann att kvinnorna oftast snarare betraktades som förövare än offer. Detta eftersom man menade på att de varit medvetna om branschen de gav sig in i redan innan, samt att de många gånger befann sig i landet illegalt och därmed kunde anklagas för att bidra till illegal invandring samt ekonomisk brottslighet (Marmo & Chazal,

2010: 5f). För att faktiskt kunna erhålla legitim offerstatus behövde kvinnorna bevisa att de blivit tvingade in i sexköpsindustrin, samt att de varit inlåsta och/eller misshandlade (Marmo & Chazal, 2010: 7ff).

Matthews (2015) problematiserar hur prostituerades möjligheter att betraktas som offer är ytterst begränsade. De ägnar sig inte åt en respektabel aktivitet och befinner sig ofta på en plats som de klandras för. Det är heller inte ovanligt att gärningsmannen är känd för den prostituerade sen tidigare. Matthews (2015: 86) belyser även att trots att många vill hävda motsatsen, är prostituerade en av de mest utsatta grupperna i samhället. Trots detta kan de inte erhålla legitim offerstatus i enlighet med Christies (1986: 48) kriterier (Matthews, 2015: 92). Denna kontrovers skapar en besvärlig situation för de prostituerade som vill eller behöver anmäla övergrepp, och de tas sällan på allvar när de väl gör det.

5. Metod

I detta avsnitt kommer studiens material, metod och urval att redogöras för. Avsnittet behandlar även etiska överväganden, studiens trovärdighet samt hur vår roll som forskare kan ha påverkat studien.

5.1 Flashback

Vårt material för studien är inhämtat från Flashback, som är ett svenskt online-diskussionsforum som funnits sedan början på 2000-talet. Forumet utmärker sig från andra sociala medier eftersom det erbjuder användarna full anonymitet samt begränsad moderering, vilket innebär att vem som helst står fri att skriva i princip vad som helst utan att riskera att röja sin egen identitet (Uhnoo & Ekbrand, 2017: 127f). På forumet finns det ämnesrubriker som t.ex. "politik", "ekonomi" och "samhälle", under vilka man finner underrubriker för mer specifika ämnesdiskussioner. Under dessa underrubriker finner man sidor med diskussionstrådar, där en sida innefattar cirka 50 trådar. Klickar man in sig på en tråd, får man upp sidor med svar/inlägg, där en sida innehåller cirka 10 inlägg. Diskussionstrådarna kan innehålla enstaka upp till tusentals inlägg. En del längre trådar är dessutom pågående över flera års tid (Uhnoo & Ekbrand, 2017: 129). Detta erbjuder forskarsamhället en tills nyligen utforskad arena och möjlighet att ta del av diskussioner och åsikter som kan antas vara ofiltrerade och autentiska. Föga förvånande är Flashback därför fyllt av brottsrelaterade och normavvikande diskussioner (Uhnoo & Ekbrand, 2017: 127). Flashback är dessutom fördelaktigt för forskare ur en tidsaspekt, eftersom materialet redan finns och är "transkriberat" av användarna själva (Uhnoo & Ekbrand, 2017: 132).

På Flashback finns *naturligt förekommande data*, alltså data som existerar med eller utan forskarens inblandning (Scaramuzzino, 2017: 6; Alvehus, 2013: 35f). Studiens valda diskussionstråd existerade innan studiens början och kommer att finnas kvar efter avslutad studie. Fördelen med sådan data är att dess tillkomst är opåverkad av forskaren. Däremot påverkas urvalet samt tolkning av materialet av oss forskare och vår förförståelse (Scaramuzzino, 2017: 63; Alvehus, 2013: 35f).

5.2 Urval Flashbacktråd

Urvalet av Flashbacktråden genomfördes via en systematisk urvalsprocess i flera steg och inleddes med en genomsökning av relevanta teman för våra frågeställningar. Strategisk

urvalsprocess gjordes för att få fatt i samtliga trådar som kan vara av relevans och för att slutligen välja de som anses besvara frågeställningarna bäst (Uhnoo & Ekbrand, 2017: 133f). Via Flashbacks startsida valdes temat “Sex” med underteman “Eskortservice och Prostitution” och “Prostitution: etik, moral och politik” vilket genererade 17 sidor av trådar. Vidare valdes även temat “Politik” med undertemat “Feminism” vilket genererade 208 sidor av trådar. Temat “Politik” valdes p.g.a. att ämnet är politiskt debatterat och inkluderades för att inte gå miste om eventuellt relevanta trådar. Undertemat “Feminism” inkluderades eftersom sexköp och prostitution inte sällan utgör en vattendelare inom olika feministiska inriktningar.

Trådarnas titlar lästes på samtliga 225 sidor, där titlar som ansågs irrelevanta för studien sorterades bort. Även trådar med färre än 300 inlägg (cirka 20-25 Flashbacksidor) exkluderades då vi eftersökte en längre diskussionstråd med rikare analysmaterial. Detta gjordes också för att kunna ha enbart en tråd att analysera som inte riskerar ta slut innan empirisk mättnad uppnås (Uhnoo & Ekbrand, 2017: 134;136f). *Empirisk mättnad* innebär att datan inte längre bidrar med något nytt för resultatet och skulle kunna liknas vid att “cirkeln är slut” för det studien ämnar inhämta (Fusch & Ness, 2015: 1408). För att försäkra oss om att inte missa ytterligare väsentliga trådar gjordes även en sökprocess med sökord på Google² (Uhnoo & Ekbrand, 2017: 135ff). Sökprocessen genererade enbart ett fåtal nya trådar som inte redan hittats via ämnessökningen. Då dessa nya trådar hade för få inlägg exkluderades de.

Eftersom urvalsprocessen inledningsvis genererade många till synes lika relevanta trådar, cirka 17 stycken, fick även ett urval av dessa göras (Uhnoo & Ekbrand, 2017: 136). I dessa 17 trådar lästes översiktligt den inledande diskussionen för att avgöra graden av relevans. Slutligen valdes tråden *Vad tror feministerna egentligen försiggår vid ett sexköp?* från temat “Politik”, med 1413 inlägg, då den ansågs bäst lämpad att besvara vår övergripande frågeställning om *hur individer legitimerar sexköp på Flashback Forum*. Tråden speglar ett aktuellt perspektiv då den startades år 2020.

5.3 Netnografi

Studien är netnografiskt inspirerad då den studerar fenomen på internet. Det som studeras är ett kulturellt fenomen då det berör interaktioner mellan individer på digitala forum där sexköp

² Sökord: (“Sexköp” OR “Köpa sex”) AND (“varför”), (“Sexköp” OR “Köpa sex”) AND (“legitimering”) samt (“Sexköp” OR “Köpa sex”) AND (“neutralisering”) med tillägget “site:flashback.org”

diskuteras och skapar indirekt en samtalskultur på detta forum. Metoden kräver inte fysisk närvaro av forskaren utan erbjuder forskningsämnen som man normalt sett inte haft tillgång till på samma sätt. Traditionellt bör metoden uppfylla ett flertal kriterier, bl.a. forskarens egna deltagande i pågående diskussioner, samt att materialinsamlingen sker på ett digitalt forum (Kozinets, 2019: 133). Eftersom vi inte deltar i diskussionerna på Flashback uppfylls inte det första kriteriet, varav vi har valt att enbart anse studien netnografiskt *inspirerad* (Kozinets, 2019: 133). Metoden har därför i huvudsak utgjort ett verktyg för materialinsamling medan kvalitativ innehållsanalys varit grunden för kodningsprocessen.

5.4 Etiska överväganden

Beslutet att använda oss av Flashback grundas bl.a. på att vi kan undvika observatörseffekten, alltså att forskarens närvaro påverkar det som kommer fram under diskussionen (Alvehus, 2013: 102). Genom att granska materialet utan att ge oss tillkänna, är sannolikheten större att vi tar del av så autentiska svar som möjligt. Ur ett etiskt perspektiv kan detta problematiseras, eftersom det varken går att inhämta tråddeltagarnas samtycke eller informera om studiens genomförande och syfte (Uhnöo & Ekbrand, 2017: 130f; Vetenskapsrådet, 2017: 40f). Ivert, Mellgren och Nilsson (2017: 89f) problematiserar hur gränsen mellan privat och offentligt kan vara svår att avgöra på internet, men menar att forum som är öppna för alla och inte kräver registrering kan anses vara offentliga i den mån att det går att använda sig av materialet utan inhämtande av samtycke.

Mot bakgrund av detta menar vi att det viktigaste är att deltagarna förblir anonyma och inte kan sökas upp eller bli klandrade för vad de har skrivit i forumet (Alvehus, 2013: 103). Detta görs möjligt eftersom varken vi eller framtida läsare av studien kan veta vem som ligger bakom inläggen (Uhnöo & Ekbrand, 2017: 128). För att säkerställa anonymitet och skydda användarnas integritet kommer citat att presenteras med pseudonymer, även om användarnamnen i sig är anonyma (Scaramuzzino, 2017: 79ff). Pseudonymerna skrivs "A" följt av en siffra, där siffran står för antalet olika användare som citeras.

Viktigt att ha i åtanke är att villkoren för forumet kan ändras över tid, och t.ex. bli låst i framtiden. Skulle en sådan situation uppstå är det viktigt att man kan styrka att forumet var öppet under tiden för studiens genomförande, i detta fall genom att kunna redogöra för

forumets villkor under hösten 2021 (Uhnoo & Ekbrand, 2017: 130ff; Alvehus, 2013: 103; Uhnoo, 2017: 210).

5.5 Kvalitativ innehållsanalys

Vid analys och kodning av materialet i Flashbacktråden utgår vi ifrån kvalitativ innehållsanalys. Innehållsanalys är ett tillvägagångssätt där textmaterialets delar och element systematiskt räknas, mäts eller kategoriseras för att lokalisera mönster och teman baserat på syfte och frågeställning (Boréus & Kohl, 2018: 50f; 85). Detta kan ske både kvantitativt och kvalitativt. En kvalitativ ansats utmärker sig genom att den kräver en mer manuell tolkning av materialet, till skillnad från kvantitativ som i större grad innefattar räkning av explicita ord eller fraser, något ett datorprogram tekniskt sett kan göra åt en (ibid: 50f). Kvalitativ innehållsanalys anses mer gynnsam för vår studie då den hjälper oss att lokalisera mönster av legitimeringar där vår övergripande frågeställning: *Hur legitimerar individer sexköp på Flashback Forum?* kan fungera som ett sökljus för legitimeringar i materialet. En kvantitativ ansats anses otillräcklig eftersom text och uttryck i Flashbacktråden som kan tolkas som legitimerande av sexköp, inte alltid står utskrivet explicit, utan kan snarare läsas mellan raderna. Med hjälp av en manuell och tolkande kvalitativ innehållsanalys kan därför en beskrivning av t.ex. ansvarskänsla, eller avsaknad av sådan, urskiljas i materialet utan att ordet "ansvar" explicit har uttryckts, vilket minskar risken att missa förekommande legitimeringar.

Syftet med studien är samtidigt inte att identifiera bakomliggande maktdiskurser som inverkar på vad tråddeltagarna uttrycker, eller varför de köper sex (Bergström & Boréus, 2005: 311ff). Fokuset ligger istället på hur och vad som yttras gällande legitimering av sexköp och begränsas därför till den manifesta nivån (Boréus & Kohl, 2018: 50), varav en diskursanalytisk metod inte blir aktuell. Kodningsprocessen baserades på Schreiers definition av innehållsanalys, med ett inledningsvis induktivt kodningsarbete där kategorier och koder växte fram under arbetets gång och gav upphov till en kodbok som blev underlaget i det fortsatta kodningsarbetet³ (ibid: 50f).

³ Se bilaga 1.

5.6 Kodningsprocessen

Efter urvalsprocessen kopierade och klistrade vi in den utvalda Flashbackstrådens första 20 sidor i ett docs-dokument för att få en överblick över hur omfattande textmaterial vi skulle ha att jobba med. Vi började koda från början av tråden eftersom vi då kan följa en diskussion i kronologisk ordning som inleds med den aktuella frågan som trådskaparen ämnar diskutera. Diskussionen i tråden består både av användare som argumenterar för sexköp och användare som argumenterar emot. De inlägg som kodas är dock enbart de som argumenterar *för*, eftersom det är vad som studeras. Även inlägg som berör andra ämnen/frågor än det våra frågeställningar önskar besvara sorterades bort.

När samtliga 20 Flashbacksidor, utan att omformateras, lagts in i docs-dokumentet motsvarade detta 148 sidor. Texten fylldes dock även ut av användarnas profilbilder, användarnamn samt i en del fall kommentarer som redan postats⁴. Inlägg som redan postats en gång kodades inte igen. Uppskattningsvis kan därför materialet totalt sägas bestå av cirka 60-70 A4-sidor.

Som två författare till studien valde vi att till en början bekanta oss med datamaterialet på egen hand och kodningsarbetets inledande skede bestod därför av individuell genomläsning av materialet. Därefter inleddes kodningsprocessen relativt induktivt, enligt Schreiers definition av kvalitativ innehållsanalys (Boréus & Kohl, 2018: 50f), med en öppenhet för att låta materialet tala till oss, istället för att försöka applicera en teori på materialet. Det innebär att vi till en början kodade rätt fritt, där det mesta i materialet gav upphov till någon slags kod, för att i det fortsatta kodningsarbetet försöka säkerställa att vi inte missat något som *kan* vara av relevans. I bakhuvudet hade vi dock frågeställningarna och syftet som sökljus och var uppmärksamma på sådant som kan uppfattas som legitimeringar av sexköp. Efter den första induktiva kodningen samtalande författarna och märkte att vi funnit relativt lika saker, även om någon av oss uppmärksammat saker den andre inte hade och vice versa. Detta hjälpte oss att i fortsättningen uppmärksamma och ha dessa nya aspekter i åtanke vid en andra kodning. Under kodningen använde vi oss även av *memon*, för att fånga upp ofärdiga idéer eller tankar som vi ville kunna diskutera senare i processen (Yin, 2013: 188). Redan i kodningsprocessens inledande skede blev vissa teman och koder mer framträdande än andra. Det var framförallt

⁴ Sådana re-posts, dvs. inlägg som redan postats en gång tidigare i tråden, förekom då ett nytt inlägg citerade och/eller svarade på ett redan postat inlägg.

dessa som växte fram till mer bestående koder, och som sedan kom att lägga grunden för vår kodbok som vi sedan använde oss av i det mer fokuserade kodningsarbetet (Boréus & Kohl, 2018: 50f).

Individuell kodning gjordes sedan en andra och tredje gång, för att säkerställa att inget missats eller felkodats. Efter den tredje kodningen räknades antalet koder som framkommit. Koderna var i detta skede fortfarande relativt många, cirka 23 stycken⁵. Det var nu efter viss bearbetning av materialet som vi insåg att den övergripande frågeställningen om hur individer på forumet legitimerar sexköp, kunde besvaras bättre med de konkreta frågeställningarna: *Hur förnekas ansvar för samt skadeverkningar av sexköp?* och *Hur avleds fokus från sexköpet?* då materialet påvisade information som kunde besvara just detta.

Efter samtliga individuella kodningar gick vi tillsammans igenom vad vi kommit fram till. Då vi överlag kodat relativt likvärdigt med några undantag i antal av varje kod, kom vi fram till att en gemensam kodning av hela materialet skulle gynna tolkningen och ge en mer överensstämmande bild av innehållet (Yin, 2013: 186). Innan detta sammanställde vi de koder vi hittat som kunde gå in i varandra/ingå i en annan kod och skapade mer övergripande teman/koder (ibid: 192), samt bortsåg från de koder som var ytterst få till antalet (3-4 st) och som därmed blev svåra att dra slutsatser från. Detta resulterade i att en del inlägg fick nya eller ytterligare koder, vilket resulterade i sex stycken slutgiltiga koder som vårt resultat utgår från.⁶

Under arbetet var vi uppmärksamma på hur våra egna känslor och åsikter kring sexköpsfrågan påverkade våra tolkningar, med andra ord vår *reflexivitet* (Yin, 2013: 261ff). Som tidigare nämnts angående naturligt förekommande data, är materialet alltid påverkat av den som ska tolka och bearbeta det (Scaramuzzino, 2017: 63, Alvehus, 2013: 35f). Då vår förståelse om sexköp har varit att det är något som främst inverkar negativt på sexarbetare, finns en risk att vår tolkning av materialet blir negativt snedvriden och dömande gentemot individer som legitimerar sexköp, något vi var medvetna om när vi valde detta ämne. Vi övervakade därför varandra under kodningen när vi märkte att den andre eventuellt tolkade utifrån egna värderingar. Eftersom kodningen gjordes flera gånger blev vi alltmer kritiska för att se om

⁵ För ursprungliga koder se bilaga 2.

⁶ Se tabell 1.

någon kod kunde ändras eller om det skett en övertolkning någonstans, för att undvika önskad snedvridning av vårt material (Yin, 2013: 179).

Fokuserad kodning:	Antal:
Förnekande av ansvar	25 st.
Förnekande av skada	53 st.
Förnekande av offer	59 st.
Fördömandet av fördömare	90 st.
Idealiskt offer	18 st.
Ny neutraliseringsteknik:	
Fokusskifte genom relativisering	43 st.
Totalt	288 st.

Tabell 1. Kodschema

Fördömandet av fördömare:	
Motargumenterare	33 st.
Feministerna	19 st.
Lagen	19 st.
Media	6 st.
Polisen	2 st.
Övrigt	11 st.
Totalt	90 st.

Tabell 2. Kodschema *Fördömandet av fördömare*

5.7 Trovärdighet

Studiens trovärdighet bedöms utifrån dess *validitet* och *reliabilitet*. Validiteten beskriver i vilken grad studien kan anses trovärdig och besvarar det den ämnar besvara (Yin, 2013: 84; Ejvegård, 2009: 81f). Validiteten kan anses vara relativt hög då det har funnits ett långvarigt förhållande till materialet, i relation till studiens tidsram. Materialet har kodats vid flera tillfällen där tidigare koder har granskats kritiskt för att se om de behöver kodas om (Yin, 2013: 84). Validiteten stärks ytterligare av att vi har ett rikt datamaterial i form av en tråd med många svar, varav alla inte behövdes för att uppnå empirisk mättnad (Yin, 2013: 84; Fusch & Ness, 2015: 1408). Studien vilar även på noggrant räknade koder som ger en tydlig bild av resultatet. Vad som eventuellt sänker validiteten något är det faktum att deltagarna inte har kontaktats under studiens gång för klargörande av argument. Därav kan vi inte helt utesluta risken att vissa tolkningar av inläggen kan vara felaktiga och inte spegla vad den som skrev inlägget egentligen menade (Yin, 2013: 84).

Reliabiliteten anger tillförlitligheten och användbarheten av mätinstrumentet, och kan benämnas som sannolikheten att en annan forskare som genomför samma studie skulle komma fram till samma resultat (Ejvegård, 2009: 77f). Reliabiliteten anses i detta fall vara stark eftersom ovanstående avsnitt om urvalsprocessen och bifogad kodbok⁷ innehåller en genomgående beskrivning av hur vi gått tillväga vad gäller bl.a. urval och hur vi valt att koda respektive inlägg. Detta bidrar till transparens i studien och genererar goda möjligheter för en annan forskare att enligt vår beskrivning genomföra samma form av datainsamling och urval och med stor sannolikhet hitta samma tråd, samt möjligheter att koda på snarlikt sätt (Ejvegård, 2009: 77f; Alvehus, 2013: 122f). Detta stärks ytterligare av att båda författarna redan från början kodade relativt likvärdigt trots öppen kodning, vilket ökar sannolikheten att en annan forskare skulle göra samma sak. Reliabiliteten kan dock inte fullständigt säkerställas eftersom tolkningen av resultatet görs av forskaren själv, och kommer sannolikt att påverkas av dennes förförståelse som skiljer sig från vår (Alvehus, 2013: 122f).

⁷ Se bilaga 1.

6. Resultat och analys

Resultat och analys kommer nedan presenteras tillsammans utifrån de konkreta frågeställningarna: *Hur förnekas ansvar för samt skadeverkningar av sexköp?* och *Hur avleds fokus från sexköpet?* Slutligen presenteras en nyfunnen legitimering vi identifierat och valt att kalla *Fokusskifte genom relativisering*.

6.1 Hur förnekas ansvar för samt skadeverkningar av sexköp?

6.1.1 Förnekande av ansvar

I tråden förekom flera inlägg där individer ansåg det legitimt att köpa sex bl.a. p.g.a. sin egen sexuella drift, sin ensamhet eller kvinnors sexuella makt. Vid något tillfälle likställdes också sexköp med ett slags “självskadebeteende” som skadar *köparen* och som därmed inte borde kriminaliseras.

Av dessa argument diskuterades framförallt köparens sexuella drift som särskilt stark och som en naturlig del av den manliga sexualiteten, vilket inte var ett särskilt förvånande resultat då det går i linje med tidigare forskningsfynd av att den manliga sexuella driften ses som “oundviklig” vilket försvarat prostitutionens nödvändighet (Raymond, 2004: 1157; Monto, 2004: 162f; Farley, 2004: 1088f). Vid ett tillfälle beskrevs sexdriften av A1 som “*en av de starkaste drifter vi programmerats med*” och som en nödvändig funktion i människans reproduktion, något som också stämmer överens med Hammond och Van Hooffs (2020: 659) resultat av att anse sexköp nödvändigt för att få utlopp för sin sexuella drift.

Vad som blir tydligt i sådana argument, likt citatet ovan, är en slags ansvarsförskjutning från individen själv till denna naturliga drift som något som står utanför individens förmåga att kontrollera. Argumenten kan därför förstås utifrån Sykes och Matzas (1957: 667) neutraliseringsteknik *Förnekande av ansvar*, då traddeltagarna här verkar övertala sig själva att de är chanslösa att stå emot denna *drift* som får dem att köpa sex. Detta legitimerar i sin tur sexköpet och ska inte underskattas då legitimeringen eliminerar personligt ansvar och känslor av skuld och skam hos köparen, som istället ser sig som ett “offer” inför denna sexuella drift (Sykes & Matza, 1957: 667).

I samband med mannens sexuella drift kom även kvinnors sexuella makt på tal som något den prostituerade kan utnyttja för ekonomisk vinning. Detta blir synligt i följande citat:

A2: "Alltså, varför ha sex gratis om man dessutom kan få betalt? Är man kvinna och dessutom attraktiv så kan man faktiskt få det, och att det bland attraktiva kvinnor finns de som utnyttjar detta faktum är inget konstigt alls. Speciellt om man inte har några moraliska problem med att utnyttja mäns sexdrift för ekonomisk vinning."

Även här syns en ansvarsförskjutning mot *kvinnans* makt, något som A2 anser män försvarslösa emot, p.g.a. sin sexuella drift. Återigen förnekas sexköp som något slags "val" från köparens sida och istället är denne offer för utnyttjande och maktutövning från den *prostituerades* sida. Detta kan tolkas som att något utanför individens kontroll beskylls, likt hur tekniken beskrivs av Sykes och Matza (1957: 667). Det är ett intressant sätt att åstadkomma ombytta roller från den generella debatten och lagstiftningen av den prostituerade som offer och sexköparen som förövare. Offerrollen diskuteras vidare längre fram, men som nämnt menar Minor (1981: 298f) att teknikerna ofta kan överlappa, som här när A2 legitimerar sexköp genom att förneka ansvar men samtidigt förnekar offer.

Utöver dessa utomstående makter ansågs även ensamhet tvinga individer till att köpa sex, då de anser sig inte kunna erhålla närhet på annat sätt. Framförallt en traddeltagare ansåg gifta män vara de som *faktiskt* kan beskyllas för sexköp då de får tillräckligt med kärlek hemifrån. I kontrast mot dessa gifta män, beskrev A3 hur eländig den *ensamme* mannens situation är:

A3: "...Jag skriver om de män som lever ett liv helt i avsaknad av mänsklig närhet. Jag skriver om de ensamma män som efter månader av sparande står redo att betala motsvarande en förmögenhet för bara ett par ögonblick av beröring från en annan mänsklig varelse och som för blott denna längtans skull riskerar att dömas till långa fängelsestraff, att hängas ut till allmänt förakt och att betraktas som vore de värre än mördare. Är det rätt? Och de kvinnor, som lever med sådant överflöd av mänsklig närhet och vars närhet är så åtrådd att de till och med kan kräva betalt för den, de går fria och betraktas närmast som offer. Är det rätt?"

A3 hänvisar här till ofrivillig avsaknad av närhet som den tvingande faktorn till att köpa sex. Även detta kan tolkas som något A3 ser som utom hens egna kontroll och som därmed blir

ansvarsbefriande likt hur Sykes och Matza (1957: 667) beskriver tekniken förnekande av ansvar. A3 gör sig själv till offer för denna grymma ensamhet och förnekar samtidigt skada och offerroll för den prostituerade som istället anses "åtnjuta" sådan närhet i överflöd. I A3:s mening verkar närheten ifråga vara det enda väsentliga och enbart innebära något positivt, vilket kan tolkas som att hen menar att ju mer närhet man erhåller, desto lyckligare är man. Till skillnad från de prostituerade och gifta män, undkommer inte ensamma individer denna ensamhet och tvingas därför istället att begå sexköpsbrott, något A3 och andra användare i tråden, anser inte borde fördömas då hen inte kan hållas ansvarig för sin utsatta position. Detsamma kan sägas om A4 som liknar sexköp med ett självskadebeteende: "*Sen så tycker jag privat att sexköp är dumt, det har en negativ effekt på köparens självkänsla, men att kriminalisera⁸ självskadebeteende är lika dumt det*". Resultatet överensstämmer också med Raymonds (2004: 1161), gällande hur sexköp legitimeras genom att köpare själva anses sårbara samt ha låg kontroll över sitt eget liv och blir därmed *offer*.

6.1.2 Förnekande av skada och offer

Många inlägg kretsade, inte helt oväntat, kring kvinnans offerstatus och huruvida det är skadligt att köpa sex eller inte. Silver et al. (2021: 16f) menar att individer köper sex i lägre utsträckning om de också uppfattar det som skadligt. I vårt material verkar användarna däremot ofta förneka och inte uppfatta skada. Uhnöo (2017: 212) menar att neutraliseringsteknikerna *förnekande av skada* och *offer* är nära besläktade med varandra, då det generellt är svårt att förneka skada utan att samtidigt förneka offer, och vice versa. Därför har vi valt att presentera dessa gemensamt. Vi har också valt att inkludera vår kod *det idealiska offret* i detta avsnitt, då den kan fungera som ett komplement.

I resultatet fann vi återkommande inlägg där sexköpet benämndes som trivialt i förhållande till de konsekvenser det fick för köparen. Visserligen erkänns i detta scenario sexköpet som ett brott och ett "misstag", men att någon av de inblandade skulle tillfogas skada förnekas. Sådant resonering trivialiserar handlingen och kan därmed förstås som Sykes och Matzas (1957: 667) neutraliseringsteknik *förnekande av skada*. Sådan uppfattning kan tolkas som att man anser sexköpet vara en isolerad händelse med uppfattat samtycke och att vad som därmed sker innan och efter sexköpet inte är något att bry sig om. Detta sammanfaller med

⁸ Stavfel från citat har inte korrigerats då vi valt att citera dem ordagrant från Flashbacktråden.

Forsman och Korsells (2008: 9f) studie där en uppfattning om samtycke verkade innebära uppfattningen av att inget felände skett.

När sexköpet beskrivs på detta vis kan det närmast tolkas som enbart en transaktion. T.ex. beskrevs det av A5 som *“den mest naturliga och hälsosamma transaktion man kan tänka sig”*. Sexköpet verkar ses som ett helt naturligt, i vissa fall hälsosamt, köp av en vanlig marknadsprodukt vilket ligger i linje med tidigare forskningsfynd där sexköpet rationaliseras till en ekonomisk tjänst (Bounds et al., 2017: 263f; Blevins & Holt, 2009: 628; Hammond & Van Hooff, 2020: 657).

Vi fann även inlägg som menade att alla sexuella kontakter föregås av någon form av betalning. Som exempel poneras att en man som köper en drink till en kvinna ute på krogen en kväll, som sedan leder till ett sexuellt möte, även han har betalat för den sexuella kontakten. Med denna logik så likställs ett sexköp med vilken relation eller sexuell kontakt som helst, och kan därigenom tolkas som ett förnekande av skada. Att likställa sexköp med vanliga samtyckande relationer skulle innebära att man antingen menar att samtliga av dessa skulle innebära skada, eller att ingen av dem gör det. Eftersom det första alternativet är osannolikt, kan vi dra slutsatsen att man förnekar skada vid sexköp likt tidigare fynd av denna neutraliseringsteknik (Lim & Cheah, 2020: e5; Sykes & Matza, 1957: 667). Resonemanget kan också tolkas som att alla som inleder en sexuell kontakt med någon som erbjudit dem någon form av ekonomisk gåva eller tjänst (oavsett när i tiden detta sker), kan anses vara prostituerade. Detta skulle eventuellt kunna förklara förnekandet - om inte kvinnorna på krogen lider av det sexuella mötet, varför skulle den prostituerade göra det då? För att tydliggöra detta resonemang kan man se till följande citat:

A6: “Jag gjorde det förr. Säkert ett tiotal. Jag hittade tjejerna på krogen. Bjöd dem på nära drinkar. Fast varken jag eller tjejerna visste hur otäckt det var. Och tjejerna fattade inte att de var "sexarbetare". De ville bara ha lite stock på lördan. De hade heller ingen aning om att de per automatik blev "offer" när de gick på krogen för att bli uppraggade.”

Här beskriver A6 sina tidigare sexuella kontakter efter en utekväll som en annan form av sexköp då drinkar, som av A6 skulle kunna ses som ekonomiska gåvor, indirekt ledde till samlag.

Förnekande av skada kompletteras som sagt ofta med förnekande av offer. Återkommande i tråden var dikotomin "trafficking-offer versus inget trafficking-offer". Av A7 målades scenarion upp där den prostituerade var "utnyttjad, misshandlad, vanskött eller trasig" för att poängtera att den typen av sexköp är förkastligt, och gärningsmännen beskrevs i dessa fall som "känslökalla monster" vilket kan liknas vid att stor-och-ond-kriteriet uppfylls, och därmed kan den prostituerade betraktas som ett idealiskt offer enligt Christies beskrivning (1986: 48), men att ett vanligt sexköp inte är det. Trafficking-offer verkar betraktas som idealiska offer, som enligt kriterierna ska vara svaga och försvarslösa, medan köparen kan betraktas som stor och ond och som en våldtäktsman, enligt de kriterier som gäller gärningsmannen inom samma teori (Christie, 1986: 48). Om den prostituerade inte kan leva upp till bilden av den sargade och misshandlade kvinnan, blir hennes offerstatus borttagen, och hon kan snarare klandras för att ha försatt sig i situationen på egen hand, även om hon skulle bli utsatt för våld eller övergrepp, vilket har lyfts fram i ett flertal studier (Sykes & Matza, 1957: 668; Matthews, 2015: 92; Marmo & Chazal, 2010: 7ff). I materialet fann vi hos vissa användare en uppfattning om att ett traffickingoffer skulle ha blivit våldtagen, vilket kan tolkas som att en "vanlig" prostituerad inte blir det vid ett sexköp. Detta går att likna vid förnekande av skada enligt Sykes och Matzas (1957: 667) definition, eftersom det reducerar sexköpet till ett normalt sexuellt möte.

Ytterligare exempel på hur ett offer bör uppträda och hur det idealiska offret konstrueras finner vi i detta citat:

A8: "Tror du horan Paolo satte på inte är där frivilligt? Du är så jävla fucking blåst, tror du på allt vänster media skriver? har du sett bilder på henne och hennes livstil? Jag har, vetu hur hon ser ut? Silikon pappar, tatueringar, silikon läppar, otroligt snygg, dyra kläder och väskor, semesterar i dubai. För det är ju exakt det du gör när du blivit kidnappad och tvingats sälja sex, semesterar i dubai och köper plastpappar."

Vi tolkar det här som att A8 argumenterar för att en kvinna som blivit utnyttjad och/eller tvingad in i prostitution inte skulle spendera pengar påönhetsingrepp eller semesterar, och hon kan därmed inte tillskrivas någon offerstatus. Vi tolkar att offer förnekas, då hon antas vara i prostitutionen frivilligt och därmed inte kan erhålla offerstatus enligt Sykes och Matzas neutraliseringsteknik (1957: 668). Utöver detta kan man även tolka det som att här finns en

uppfattning om hur ett offer skulle bete sig och se ut, och när denna kvinna inte lever upp till denna bild, är hon heller inget idealiskt offer. Detta har belysts även i tidigare studier (Christie, 1986: 48; Marmo & Chazal, 2010: 7ff), och går i linje med Sykes och Matzas (1957: 668) resonemang om att förnekande av offer lättare uppstår när offret blir mer abstrakt och icke-existerande, här genom att den prostituerade förväntas sälja in sin villighet till sex och inte göra motstånd, oavsett om detta är vad hon faktiskt vill eller inte.

Ett annat förekommande argument gällande huruvida kvinnan är ett offer eller inte, gällde den ekonomiska transaktionen som sker i samband med sexköpet. Kvinnan beskrivs då som förövaren, då hon anklagas för att utnyttja mannens sexualdrift för egen ekonomisk vinning. Att den prostituerade tjänar mer eller mindre mycket pengar på att sälja sexuella tjänster verkar eliminera eventuell offerstatus, eftersom hon istället beskrivs som förövare och den som utnyttjar. Köparen beskrivs som det riktiga offret och kvinnan som att hon valt denna livsstil och därmed enbart har sig själv att skylla i enlighet med hur Sykes och Matza (1957: 668) menar att förnekande av offer kan uttrycka sig. Exempel på detta resonemang finner vi detta citat:

A9: "Och vissa kvinnor väljer att använda mäns sexualitet för sin egen vinning, för sin egen fördel, för att komma åt deras resurser."

Inlägget av A9 visar på hur kvinnan anklagas för att vara den riktiga förövaren som utnyttjar mannens sexualitet i syfte att komma åt hans ekonomiska resurser. Av citatet att döma tycks detta betraktas som värre än att erbjuda ekonomisk ersättning för sexuella tjänster, vilket kan tolkas som att kvinnans offerstatus inte erkänns, likt de resonemang som förts ovan.

6.2 Hur avleds fokus från sexköpet?

6.2.1 Fördömandet av fördömarna

Studiens mest förekommande kod var *fördömandet av fördömarna*. Ett överlägset antal inlägg bestod alltså av att bemöta kritik eller icke-acceptans av sexköp genom att peka ut hur sexköpmotståndare själva felar. Allra mest fördömdes de som i aktuell tråd argumenterade emot sexköp, men även feministerna/"feminazis" och lagen klandrades upprepade gånger, samt media ibland. Bl.a. ansågs debatten bli "*infantil och hjärndöd när extremfeministerna tar ton*" och "*i feministers hjärnor finns sannolikt endast en uppfattning om sexköp - deras*

egen”. Att tekniken *fördömandet av fördömare* blev den främst förekommande överensstämmer med Spraitz et al. (2017: 200f) studie där bl.a. media och målsägandes advokater fördömdes av förövaren.

Att kritisera motståndarnas hjärnor, likt ovanstående citat, förekom frekvent i tråden bland flera användare och kan förstås som ett sätt att argumentera för varför motståndarens argument inte håller. Likaså benämndes feministernas syn som “svartvit” gällande sexköp som också blir ett konstaterande att feministernas syn är verklighetsfrånvärd. Att på så vis skifta fokus och istället lägga det på fördömare genom att peka ut deras brister är själva syftet med tekniken *fördömandet av fördömare* (Sykes & Matza, 1957: 668). Om man håller med om motståndarens brister eller inte är av mindre relevans. Funktionen är att tankeprocessen fokuseras på det som legitimerar sexköpet säger, och själva sexköpet hamnar i skymundan, något som görs i nedanstående citat:

A10: “Ja jag förstod att "dumt" är det enda du har att säga eftersom jag återigen så elegant exponerat din dubbelmoral och orsakat kortslutning i din hjärna.

Att motståndare till sexköp ser prostituerade kvinnor som barn är det ingen tvekan om. Ni utgår från att de alla är offer som "hamnat" i prostitution. Ungefär som om de vore löv i vinden, totalt oförmögna att ta ansvar för sina egna liv. Det är en extremt förminskande syn. Inte bara det, ni gör er även till talespersoner för dem....”

I citatet ovan förs liknande argument om motståndarens hjärna, men fler komponenter av fördömande kan urskiljas då A10, enligt hen själv, exponerar motargumenterarens dubbelmoral vilket är en del i neutraliseringstekniken (Sykes & Matza, 1957: 668). A10 vill hävda att motargumenteraren inte hade något smart att komma med och därför inte heller kan ha något relevant att diskutera i sexköpsfrågan. Dessutom menar A10 att det i själva verket är *motargumenteraren* som gör sig skyldig till att åsamka de prostituerade skada, genom att föra deras talan och samtidigt förminska och omyndigförklara dem som “*oförmögna att ta ansvar för sina egna liv*”. Citatet blir ett exempel på hur ett fördömande samtidigt kan ifrågasätta motståndarens argument, anklaga motståndaren för att ha dubbelmoral samt anse denne vara den faktiskt skyldige till att skada de prostituerade, vilka samtliga är tydliga nyckeldelar i neutraliseringstekniken *fördömandet av fördömare* (Sykes & Matza, 1957: 668). Förutom motargumenterare fördömdes även feministerna i allmänhet som förövare:

A11: “Man hade ju kunnat tro att *feminister* skulle vara de absolut sista som skulle anse att rätten att avgöra vem en kvinna ska ligga med ska ligga hos någon annan än henne själv.”

I citatet ovan blir det också synligt att feministerna anses vara de skyldiga i sammanhanget och att de inskränker på den prostituerades egna val, genom att de anses försöka kontrollera den prostituerades rätt till sin egen kropp. Rätten till den prostituerades fria vilja som här åberopas, var inte ovanlig i tråden när det kom till fördömandet av fördömarna. Detta sätt att i princip eliminera motståndarens argument genom att peka ut hur motståndarna *själva* gör sig skyldiga till att skada den prostituerade, är en intressant fokusskifte-teknik då det “tvingar” läsaren, dvs. oss författare i detta fall, att ställa oss frågan och resonera kring vem som *egentligen* skadar de prostituerade. I förhållande till prostitution som ett komplext samhällsproblem och att en sådan “yrkesroll” går ut på att verka vilja sälja sex, kan frågan om vad den prostituerade faktiskt själv vill och inte vara svår att få en entydig bild av. Därav kan ett fokusskifte lyckas väl och en legitimering av sexköp blir möjlig.

Även lagen var något som fördömdes då flera tråddeltagare menade att kriminalisering av sexköp enbart förvärrar den prostituerades situation, något som argumenteras för i nedanstående citat:

A12: “Att det är kriminellt att köpa och eller sälja gör det bara jävligare för de kvinnor som jobbar med det här. De enda män som de kan hitta är de som är beredda att ta risker, läs potentiellt kriminella och våldsbenägna...”

I citatet belyses hur den prostituerade riskerar att utsättas för värre “kriminella” individer som vågar ta risker. Därmed särskiljer A12 på en vanlig sexköpare från någon som är “kriminell och våldsbenägen”, vilket även förnekar skada och offer, eftersom A12 menar att de prostituerade annars kunnat sälja till icke-våldsamma och därmed *slippa* utsättas för skada. Mycket diskussion fördes också kring hur kriminalisering driver verksamheten under jord vilket ansågs öka trafficking. Argumentet går i linje med Johansson och Östergrens (2021: 175) diskussion kring hur legalisering anses göra verksamheten säkrare för de prostituerade. Genom att fördöma lagen skiftas alltså fokus, i detta fall mot lagstiftningens problematik, vilket är huvudsyftet med tekniken fördömandet av fördömarna (Sykes & Matza, 1957: 668). Oavsett *vad* som egentligen fördöms verkar de som legitimerar sexköp enbart vilja diskutera

skada och offerroll för de prostituerade när “de andra”, dvs. fördömarna (motargumenteraren, feministerna eller lagen) kan anses åsamka den.

6.2.2 Fokusskifte genom relativisering

I kodningsarbetet upptäckte vi en ny och återkommande legitimering, som vi valt att kalla för *Fokusskifte genom relativisering*. Koden har baserats på ordets innebörd och betyder bokstavligen att “få något att framstå som mindre allvarligt genom att sätta det i relation till något annat som inte anses lika allvarligt” (SO, 2021). Detta skedde när tråddeltagarna, istället för att prata om sexköp i sig, hänvisade till ett annat scenario de ansåg vara värre eller lika illa. Ibland skedde detta i samband med ett fördömande, men inte alltid vilket gjorde det olämpligt att koda under *fördömandet av fördömarna*.

Legitimeringen ansågs inte heller helt överensstämmande med *Justification by comparison* eller “*Relativizing the norm violation*” även om det finns vissa överlappningar. Några viktiga skillnader att belysa är dock att i de inlägg vi kodade under relativisering förekom inte argument av typen att man behöver köpa sex för att inte *istället begå värre brott* (Cromwell & Thurman, 2003: 546). Inte heller erkändes ansvar eller felande av någon tråddeltagare, olikt de andra två teknikerna. Vi upplevde snarare att det huvudsakliga syftet med att relativisera i vårt material, verkade vara att skifta fokus från det som ifrågasätts, nämligen sexköp, till något som beskrivs som värre eller i alla fall lika illa. Eftersom teorin om neutraliseringstekniker anses upplagd för påbyggnad enligt Kaptein och Helvoort (2019: 1262), har vi valt att skapa en ny neutraliseringsteknik för att förklara denna form av legitimering: Fokusskifte genom relativisering.

6.2.3 Fokusskifte genom relativisering (resultat)

En återkommande användning av relativisering var att man likställde försäljning av sexuella tjänster med andra yrken. Istället för att argumentera för sexköpets moraliska vara eller icke-vara skiftas fokus och man menar på att alla former av arbete egentligen är mot arbetarens vilja, men att man gör det eftersom man får ekonomisk ersättning (Farley, 2004: 1089). Med denna argumentation förmildras konsekvenserna av sexköpet genom att likställa det med “vilket jobb som helst”. Man erkänner heller inget felande eller egentlig brottslig handling, utan sexköpet framställs som vilken yrkesutövning som helst, vilket kan tolkas som att man ämnar trivialisera sexköpet och dess praktik. Ett exempel på detta argument hittas i detta citat:

A13: “Det är ju på lika villkor, en betalar, en utför tjänst. Ungefär samma som när någon torkar gamling i stjärten.”

Återkommande i tråden var även att man bytte fokus från de prostituerade kvinnorna och riktade det mot de prostituerade männen istället. Diskussionen kring sexköp tycks förändras när män är de som säljer, då flera användare var snabba att erkänna både skada och offer när så var fallet. Detta har kodats som relativisering, eftersom det förflyttar fokus från det som initialt diskuterades, och verkar mena på att den “andra prostitutionen” är värre. Vad detta kan bero på kommer att behandlas senare i diskussionsavsnittet. I detta citat ser vi exempel på detta argument:

A14: “Nej, både polisen samt den svensk sexköpsdebatten är väldigt ointresserad av homo-prostitution. Hade lagen varit könsneutral i sin praktik hade polisen arbetat lika hårt med att ta fast homosexuella sexköpare. Homosexuella är dessutom mer benägna att köpa sex än vad heterosexuella är.”

I detta inlägg förekommer även *fördömandet av fördömarna*, vilket kommer till uttryck genom att A14 menar på att både rättsväsendet och gemene man inte bryr sig om de män som säljer sexuella tjänster och klandrar dem för detta, vilket kan tolkas som fördömande enligt Sykes och Matzas (1957: 668) beskrivning. Även homosexuella fördöms av A14 som menar på att dessa sexköpare skulle vara mer benägna att begå detta brott än vad heterosexuella sexköpare är. De utmålas därmed som de “riktiga” förövarna som kommer undan eftersom debatten främst berör heterosexuella sexköp.

Ibland användes relativisering genom att hänvisa till, i författarens tycke, värre scenarion för att skifta fokus från sexköp. T.ex. ställdes frågan om personerna som argumenterade emot sexköp även var aktiva i diskussioner kring barnarbete eller andra kontroversiella ämnen. Detta verkade göras i syfte att “sätta dit” de som kom med motargument genom att få dem att framstå som hycklare, vilket delvis kan analyseras som fördömandet av fördömarna (Sykes & Matza, 1957: 668), men även som relativisering, då det primära fokuset tycks vara att avleda fokus och se andra frågor som viktigare, snarare än att enbart fördöma.

7. Sammanfattande diskussion

Följande avsnitt är en avslutande diskussion kring det som framkommit i studien. Avsnittet kommer behandla studiens huvudsakliga fynd, hållbarheten i dessa, samt i metodval och datainsamling samt uppmaningar till framtida studier. Slutligen anges några slutsatser utifrån studien. Viktigt att notera är att forskningen som har presenterats är en sida av myntet i sexköpsfrågan och att det även finns forskning som diskuterar fördelar med prostitutionsverksamhet.

Studiens syfte har varit att identifiera olika sätt för Flashbackanvändare att legitimera sexköp, för att bringa ökad förståelse kring hur resonemangen om rätten att begå sexköpsbrott kan se ut. Genom att använda oss av ett anonymt internetforum har vi fått tillgång till ofiltrerade uttalanden kring ämnet. Studien har även ämnat bidra till ökad förståelse i hur sexhandelns utbredning i Sverige kan fortgå, bl.a. genom att belysa hur en stereotypiserad bild av sexhandeln tycks genomsyra inläggen i materialet. Detta har vi gjort genom frågeställningarna: *Hur legitimerar individer sexköp på Flashback Forum?*, *Hur förnekas ansvar för samt skadeverkningar av sexköp?* och *Hur avleds fokus från sexköpet?*

I studiens resultat framkom att flera av Sykes och Matzas (1957) ursprungliga tekniker i form av *förnekande av ansvar*, *förnekande av skada* och *offer* samt *fördömandet av fördömarna*, användes frekvent för att legitimera sexköp. *Åberopande av högre lojaliteter* förekom däremot inte alls. Sykes och Matza (1957: 670) har belyst att neutraliseringsteknikerna är mer eller mindre brottspecifika, vilket kan förklara teknikens frånvaro i sexköpsbrott. Detta motbevisas dock av Lim och Cheah (2020: e7), som visade att tekniken förekom bland malaysiska sexköpare. Dessa män kallade sig "*Cheongsters*", vilket signalerar en känsla av grupptillhörighet, till skillnad från vår studie där de som legitimerade sexköp snarare klandrade varandra. Maruna och Copes resonemang (2005: 295) om att användningen och acceptansen av tekniker varierar beroende på situation och kontext, kan vara en förklaring till skillnaden i teknikens förekomst i svensk versus malaysisk kontext. Det går dock inte att utesluta att sådana skillnader också kan bero på skillnader i studiedeltagare och material.

I studiens svenska kontext verkar dock sexköp inte påverkas av gruppträck eller vara någon slags gemenskapsfrämjande aktivitet sexköpare emellan. Snarare verkar det vara något som individer gör enskilt och inte talar öppet om. Detta kan visserligen delvis bero på stigmat

kring sexköp, men även i Malaysia ansågs sexköp socialt tabubelagt (Lim & Cheah, 2020: e1). Möjligtvis kan det faktum att Sverige anses vara ett mer individualistiskt präglad land ha framkallat ett sådant resultat. Vårt resultat verkar också gå i linje med det faktum att ingen riktig gemensam nämnare hittats för sexköpare i Sverige, förutom att de flesta är män (Länsstyrelsen, 2021: 17f). Om samma resultat står att finna hos svenska sexköpare även vid utlandsresor till länder där sexköp är legaliserat kan vi inte svara på, men kan vara ett framtida forskningsfokus.

Studiens främst förekommande legitimering var koden *fördömandet av fördömarna*. Resultatet var inte så förvånande med tanke på Flashbacktrådens namn *Vad tror feministerna egentligen försiggår vid ett sexköp?*, där feministerna från början anses vara sexköpsmotståndare. Något intressant som däremot framkom vid bruk av denna teknik var att skada och offerroll för den prostituerade plötsligt erkändes, men bara när fördömarna (motståndare eller lagen) kunde anses skyldiga till att åsamka den. I övrigt erkändes skada och offerroll enbart om den prostituerade var utsatt för trafficking.

Detta leder oss in på hur diskussionen förändrades när den prostituerade var en man. Här syntes tydligt fördömande av köparen som antogs vara en homosexuell man, och erkännande av både skada och offerstatus för säljaren. Vad denna skillnad beror på kan vi utifrån studiens ramar bara spekulera i, men en möjlig förklaring kan vara att det är enklare att fördöma och erkänna klandervärd beteende hos en person man inte själv relaterar till. Det kan vara enklare att få distans till brottet om den andra förövaren gör något annorlunda än en själv, i detta fall köpa sex av andra män, och att man inte upplever sig bära ansvar för den skadeverkan man erkänner drabbar *manliga* säljare.

Studiens metod visade sig gynnsam för vårt syfte och frågeställningar, då texten fanns utskriven och erbjöd ett stort, lättillgängligt material, vilket var passande för kvalitativ innehållsanalys. Detta gav oss möjlighet att ägna tid åt ett gediget kodningsarbete, vilket gynnat studiens hållbarhet och resultat. Som alltid vid kvalitativ forskning kan vi inte med säkerhet veta exakt vad användarna menat med sina yttranden, eller att samtliga användare som argumenterat för sexköp faktiskt är män. Kodningen och tolkningarna är även påverkade av oss och vår förförståelse kring sexköpsfrågan, som tidigare beskrivits som övervägande negativ. Det går inte att utesluta att detta kan ha fått konsekvenser för tolkningen. Genom långvarigt kodningsarbete har vår påverkan till viss del begränsats då vi ställt oss kritiska till

våra egna tolkningar, men risken att felaktigheter kan ha skett kvarstår (Scaramuzzino, 2017: 63; Alvehus, 2013: 35f).

Studien har däremot inte kunnat besvara hur uppkomsten av dessa legitimeringar kan förstås utifrån underliggande maktstrukturer. Framtida diskursanalytiska studier baserade på förslagsvis feministiska perspektiv uppmuntras därför (Bergström & Boréus, 2005: 311ff). Det finns även en poäng med att genomföra intervjuer med sexköpare för att kunna ställa anpassade frågor.

Med stöd av Minors (1981: 298f) tankar om överlappande och likartade tekniker anser vi vårt fynd *Fokusskifte genom relativisering*, som en nödvändig utökning av teorin om neutraliseringstekniker som tillför kriminologiskt relevant kunskap för sexköpsbrott. Enligt Sykes och Matza (1957: 670) kan vissa tekniker bli mer lämpade för vissa typer av brott än andra, vilket kan förklara att vår identifierade teknik förekommer i sexköpsbrott, som inte verkar uppfattas som fel av tråddeltagarna. På basis av sådan uppfattning kan det hävdas att sådana fall av relativisering även kunnat kodas under förnekande av ansvar, skada eller offer istället eftersom en eller flera av dessa samtidigt blev indirekt gällande. Vi anser dem dock inte tillräckliga för att förklara det primära syftet med relativisering som verkar vara fokusskifte.

Fokusskifte genom relativisering, tillsammans med övriga legitimeringar som förekom på forumet, gjorde det tydligare i vår studie hur skada och ansvar förnekas vid sexköp. Den generella uppfattningen på forumet verkar vara att sexköp är moraliskt acceptabelt och icke-skadligt. Studien blir kriminologiskt och sociologiskt relevant då den bidrar med ökad förståelse i hur skada och ansvar kan förnekas och samtidigt legitimera brottet, vilket i sin tur kan bidra till att upprätthålla en bekymmersfri efterfrågan på en olaglig sexhandel som får omfattande konsekvenser för verksamma sexsäljare (Forsman & Korsell, 2008: 5; SOU, 1995:15: 4). Silver et al. (2021:1; 16f) påvisade att benägenheten att köpa sex ökar med lägre medvetenhet om skadeverkningar, vilket överensstämmer med vårt resultat.

Brottsförebyggande åtgärder bör därför rikta fokus mot att öka medvetenheten om den skada köpare bidrar till att upprätthålla, genom att efterfråga och köpa sexuella tjänster. Detta är dock ett fokus som svensk lagstiftning (SFS, 2011: 517) samt rapporten av Forsman och Korsell (2008: 7), verkar eniga i gällande motverkan av sexköp, men som till synes från vårt resultat inte verkar nå fram hos de som legitimerar. En ansvarskänsla och insikt om

skadeverkningar verkar vara mer eller mindre frånvarande och en tydlig skillnad görs på “verkliga” offer för trafficking och de som anses sälja sex frivilligt. Vi kan med stöd av Johansson och Östergren (2021: 185), som menar att det finns en stereotypiserad bild av sexindustrin, konstatera att vi bör sträva efter ökad förståelse i hur trafficking och prostitution överlag kan te sig och vilket lidande det kan innebära, trots att den prostituerade inte är fastkedjad och under uppenbart tvång. Vi bör därför fortsätta ställa oss frågan: *Vem är det egentligen synd om?*

8. Referenser

- Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok*. Liber: Stockholm.
- Bergström, G. & Boréus, K. (2005). Diskursanalys. I G. Bergström, & K. Boréus (Red.), *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (s. 305-362). Lund: Studentlitteratur AB.
- Blevins, K. R., & Holt, T. J. (2009). Examining the virtual subculture of johns. *Journal of Contemporary Ethnography*, 38(5), 619-648. doi:10.1177/0891241609342239
- Boréus, K., & Kohl, S. (2018). Innehållsanalys. I K. Boréus & G. Bergström (Red.), *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (s. 49-89). Lund: Studentlitteratur AB.
- Bounds, D., Delaney, K. R., & Julion, W. (2017). Hunter–Prey discourse: A critical discourse analysis of the online posts of men who buy sex. *Journal of the American Psychiatric Nurses Association*, 23(4), 258-267. doi:10.1177/1078390317700264
- Christie, N. (1986): "Det idealiska offret." Utdrag ur: Malin Åkerström & Ingrid Sahlin (red): *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur.
- Copley, L. (2014). Neutralizing Their Involvement. *Feminist Criminology*, 9(1), 45-58.
- Cromwell, P., & Thurman, Q. (2003). The devil made me do it: Use of neutralizations by shoplifters. *Deviant Behavior* 24(6), 535–550. doi: 10.1080/713840271
- Ejvegård, R. (2009). *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Farley, M. (2004). "Bad for the Body, Bad for the Heart": Prostitution Harms Women Even if Legalized or Decriminalized. *Violence Against Women*, 10(10), 1087–1125. <https://doi.org/10.1177/1077801204268607>
- Folkhälsomyndigheten (2017). Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i Sverige 2017. Hämtad 2021-12-21 från

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/44020c33e88749c988d1464e017c4cdf/sex-mot-ersattning.pdf>

- Forsman, M., & Korsell, L. (2008). *Sexuell människohandel. En fråga om tillgång och efterfrågan*. (Brå-rapport 2008:24). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Fusch, P. I., & Ness, L. R. (2015). Are We There Yet? Data Saturation in Qualitative Research. *The Qualitative Report*, 20(9), 1408-1416.
<https://doi.org/10.46743/2160-3715/2015.2281>
- Hammond, N., & Van Hooff, J. (2020). "This Is Me, This Is What I Am, I Am a Man": The Masculinities of Men Who Pay for Sex with Women. *The Journal of Sex Research*, 57(5), 650-663.
- Ivert, A-K., Mellgren, C., & Nilsson, E-L. (2017) Etik i forskning på internet. I A. Mallén (Red.), *Kriminologiska metoder och internet* (s. 84-101). Stockholm: Liber AB.
- Johansson, I., & Östergren, P. (2021). Vem avgör?. I A. De Cabo y Moreda., C. Holmström., & J. Kuosmanen (Red.), *Sex mot ersättning – säljare, köpare, makt och moral* (s. 169-192). Lund: Studentlitteratur AB.
- Jämställdhetsmyndigheten, 2018. *Kampanj mot prostitution och människohandel*. Hämtad 2021-11-30 från
<https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/pressrum/kampanj-mot-prostitution-och-manniskohandel>
- Kaptein, M., & Van Helvoort, M. (2019). A Model of Neutralization Techniques. *Deviant Behavior*, 40(10), 1260-1285.
- Klockars, C. K. (1974). *The professional fence*. New York, NY: Free Press.
- Kozinets, R. (2019). *Netnography. The essential guide to qualitative social media research*. Kalifornien, USA: SAGE Publications Ltd.
- Lim, S., & Cheah, S. (2020). Do you know how to Cheong? Neutralization techniques adopted by new clients of sex workers/Savez vous comment on peut " Cheong " ?

Strategies de neutralisation mises en oeuvre par les nouveaux clients des travailleuses du sexe [" Cheong " est un emprunt argotique au cantonais qui signifie : " recourir a une prostituee "]. *Sexologies : European Journal of Sexology*, 29(1), E1.

Länsstyrelsen. (2021). *Vem misstänks för våld? En intersektionell analys av individer misstänkta för våld mot närstående, mot bekanta samt sexköp i Stockholms län*. Stockholm: Länsstyrelsen.

Mallén, A. (2017). Inledning. I A. Mallén (Red.), *Kriminologiska metoder och internet* (s. 9-11). Stockholm: Liber AB.

Marmo, M. & Chazal, N. (2010). The trafficked woman: Ideal or Blameworthy victim. *Advances in Sociology Research*, 17, 125-140.

Maruna, C., & Copes, H. (2005). What have we learned from five decades of neutralization research? *Crime and Justice* 32, 221–320.

Matthews, R. (2015). Female prostitution and victimization: A realist analysis. London: England: SAGE Publications. *International review of criminology*, 2015-01, 21(1), 85-100.

Minor, W. (1981). Techniques of Neutralization: A Reconceptualization and Empirical Examination. *The Journal of Research in Crime and Delinquency*, 18(2), 295-318.

Monto, M. (2004). Female Prostitution, Customers, and Violence. *Violence against Women*, 10(2), 160-188.

Månsson, S., & Linders, A. (1984). *Sexualitet utan ansikte: Könsköparna* (Minervaböckerna). Stockholm: Carlsson & Jönsson.

Raymond, J. G. (2004). Prostitution on Demand: Legalizing the Buyers as Sexual Consumers. *Violence Against Women*, 10(10), 1156–1186.
<https://doi.org/10.1177/1077801204268609>

- Scaramuzzino, G. (2017). Att studera interaktion mellan individer och grupper som diskuterar brottsliga handlingar på internet. I A. Mallén (Red.), *Kriminologiska metoder och internet* (s. 62-83). Stockholm: Liber AB.
- Scott, M. B., & Lyman, S. M. (1968). Accounts. *American Sociological Review*, 33, 46-61.
- SFS 2011:517. *Om sexualbrott*. Stockholm: Justitiedepartementet L5.
- Silver, J., Pickett, J., Barnes, J., Bontrager, S., & Roe-Sepowitz, D. (2021). Why Men (Don't) Buy Sex: Purity Moralization and Perceived Harm as Constraints on Prostitution Offending. *Sexual Abuse*. doi: 10.1177/10790632211002859
- SOU 1995:15. Könshandel. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer. Hämtad 2021-11-21 från <https://www.regeringen.se/49b6ca/contentassets/a9f6323900644d37a2567039001b4ddb/sammanfattning-av-kvinnofrid>
- Spraitz, J., Bowen, K., & Arthurs, S. (2017). Neutralisation and sexual abuse: A study of monks from one Benedictine Abbey. *The Journal of Sexual Aggression*, 23(2), 195-206.
- Spraitz, J., Bowen, K., & Bowers, J. (2016). Neutralizations and a history of 'keeping the lid' on it: How church leaders handled and explained sexual abuse in one diocese. *Journal of Crime & Justice*, 39(2), 264-281.
- Svensk Ordbok [SO]. (2021). *Relativisera*. Hämtad 2022-01-02 från <https://svenska.se/so/?sok=relativisera&pz=4>
- Sykes, G., & Matza, D. (1957). Techniques of Neutralization: A Theory of Delinquency. *American Sociological Review*, 22(2), 664-670
- Uhnoo, S. (2017). "Gratis är gott men stulet är godast" - moralarbete om snatteri på Flashback. I B. Andersson., F. Pettersson., & A. Skårner (Red.), *Den motspänstiga akademikern: Festskrift till Ingrid Sahlin* (s. 207-232). Malmö: Égalité.
- Uhnoo, S., & Ekbrand, H. (2017). Flashback för kriminologer. I A. Mallén (Red.), *Kriminologiska metoder och internet* (s. 126-151). Stockholm: Liber AB.

Vetenskapsrådet (2017). Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Stockholm: Vetenskapsrådet. Från Kompendiet: God forskningsed, 2017 uppdaterad version.

Yin, R. (2013). *Kvalitativ forskning från start till mål*. Lund: Studentlitteratur AB.

9. Bilagor

9.1 Bilaga 1 - Kodbok

KODER	BESKRIVNING
FÖRNEKANDE AV ANSVAR	Utifrån teorin om neutraliseringstekniker, inbegrep denna kod inlägg där skulden placeras på faktorer som står utanför individens egen kontroll, t.ex. den "sexuella driften" eller "kvinnans sexuella makt" som en utomstående kraft som driver individer att köpa sex. Det kan även gälla ofrivillig ensamhet och behov av närhet som individens anser sig inte rå för och som tvingar dem till sexköp. Ansvarsförskjutning på gifta män som inte "behöver" köpa sex utan som snarare <i>kan</i> beskyllas för sådan handling kodades också under <i>Förnekande av ansvar</i> .
FÖRNEKANDE AV SKADA	<p>Under denna kod har inlägg som kan placeras under neutraliseringstekniken <i>Förnekande av skada</i> av Sykes och Matza (1957:667) kodats, med andra ord inlägg där skada tillfogad den prostituerade förnekas. Detta tas i uttryck på olika sätt, och inlägg som berör olika former av jämförelser mellan prostituerade som är utsatta för trafficking och de som inte (åtminstone inte uttalat) är det, då dessa jämförelser ofta mynnar ut i argumentet att prostituerade som inte är utsatta för trafficking inte heller lider/skadas av sexköpet.</p> <p>En del inlägg hänvisade till sexköpet som trivialt och som något litet i förhållande till de konsekvenser det kan få för köparen, och kan liknas vid någon form av bagatellisering. Inlägg av denna art har också kodats som förnekande av skada. Även inlägg som refererar till sexköpet som isolerad händelse utan konsekvenser har kodats här, samt inlägg som likställer sexköp med andra sexuella relationer.</p>
FÖRNEKANDE AV OFFER	Koden <i>Förnekande av offer</i> utgår från neutraliseringstekniken med samma namn av Sykes och Matza (1957:668). Här har inlägg som på olika sätt förnekar offerstatus kodats, mer specifikt inlägg där man hänvisar till den prostituerades frivillighet och att hon själv försatt sig i situationen och därmed kan klandras för detta. Även argument som berör den ekonomiska ersättningen har kodats här, då detta används som argument för att den prostituerade inte alls är ett offer eftersom hon ju tjänar stora summor pengar på att sälja sexuella tjänster. Även rent konkreta uttalanden som hur den prostituerade "verkade tycka om det" har kodats som förnekande av offer.

KODER	BESKRIVNING
IDEALISKT OFFER	<p>Koden <i>Idealiskt offer</i> baseras på Christies (1986) teori om det idealiska offret. Denna kod förekom aldrig ensam utan kodades vid samtliga tillfällen ihop med <i>Förnekande av offer</i>. Koderna är snarlika, men under denna kod har inlägg som på ett mer konkret sätt beskriver hur ett "riktigt" offer skulle vara/bete sig/se ut, snarare än enbart förnekande av existensen av ett offer som i ovanstående kod. Beskrivningar av prostituerade som är attraktiva, ser ut att må bra, och ser glada ut har kodats som idealiska offer, då det tydliggör uppfattningen om att ett riktigt (idealiskt) offer skulle se förstörd/misshandlad/ledsen/rädd ut.</p> <p>Denna kod innefattar inlägg som både beskriver ett idealiskt offer, men även inlägg som förnekar det. Beskrivningar av den fastkedjade och dittvingade kvinnan beskrivs som ett idealiskt offer för att poängtera att kvinnan som inte är det inte heller kan anses vara ett offer. <i>Idealiskt offer</i> och <i>Förnekande av offer</i> kodas därför tillsammans i de fall de förekommer, eftersom de kompletterar varandra.</p>
FÖRDÖMANDET AV FÖRDÖMARN	<p>Inlägg som kodades under <i>Fördömandet av fördömare</i> handlade ofta om att skifta fokus från individens eget brottsliga beteende och istället skuldbelägga eller kritisera de som på olika sätt motsätter sig sexköp. Exempelvis hamnade här olika fördömanden av bland annat feministerna, motargumenterare i den aktuella tråden samt lagstiftningen. Sådana inlägg kunde handla om att anse dessa aktörer i själva verket vara de som åsamkar skada för de prostituerade, att de var hycklare samt olika typer argument som ämnade tala emot fördömarens legitimitet, exempelvis att det skulle vara fel på dessa fördömares hjärnor eller intelligens.</p>
FOKUSSKIFTE GENOM RELATIVISERING	<p>Denna kod innehöll inlägg där sexköp och prostitution jämfördes med andra saker istället för att bedömas enskilt, som en taktik för att skifta fokus från sexköparen själv och dennes handling. Exempel på detta är när prostitutionsyrket jämförs med "vilket jobb som helst" eller "tråkiga" jobb så som städjobb eller dylikt. Vi valde också att under denna kod inkludera inlägg som innehöll argument av typen "när män är offer", vilket anspelar på hur den som legitimerar drar upp jämförelser med, samt skiftar fokus mot manliga offer för prostitution istället för att bemöta en diskussion gällande de kvinnliga offren.</p> <p>Koden inbegrep också inlägg där ingen specifik individ eller grupp fördömdes (som istället kodades under <i>fördömandet av fördömare</i>) utan där inlägget enbart innehöll ett argument eller frågeställning av typen "Är det utnyttjande att anlita städhjälp för att städa ur ens snuskiga badrum?" som ett sätt att jämföra prostitution med andra "lika dåliga" jobb. Ibland sammanföll dock relativisering och fördömandet av fördömare, varpå båda kodades i samma inlägg.</p>

9.2 Bilaga 2 - Ursprungliga koder

- Förnekande av ansvar
- Förnekande av skada
- Förnekande av offer
- Fördömandet av fördömarna (*Feministisk häxjakt, feministerna, lagen, media, vänstern*)
- Åberopande av högre lojaliteter
- Idealoffer/icke-idealoffer
- Relativisering
- "Mannens sexuella drift"
- Ifrågasättande av motargumenterarens "erfarenhet" och "kunskap" om sexköp/prostituerade
- Skillnad på sexköpare och sexköpare
- "Det finns ju de som vill sälja sex...."
- Skillnad på traffickade kvinnor/icke-traffickade kvinnor.
- Bagatellisering/förminskning
- Avledning - avleder fokus från köparen till säljaren.
- Otroheten är det som är fel
- Överdriven ironi/humor
- Mikro-perspektivet
- Kvinnor som har sexuella makten
- Tjänar grova pengar
- Offerkofta
- "Fel på din hjärna"/hjärntvättade, "felprogrammerade feminister"
- Känslargumentet
- Avhumanisering